

**Навчальна дисципліна «Проблеми співвідношення прав людини і основоположних свобод в конституційному й міжнародному праві»
Спеціальність 081 «Право»**

3 семестр 2025-2026 навчального року
Іспит для здобувачів наукового ступеня
«доктор філософії» (аспірантів)

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Природа людських прав. Конституційні права і свободи, їх риси.
2. Проблеми класифікація прав людини і основоположних свобод.
3. Свобода як фундаментальна конституційна цінність.
4. Людська гідність як засаднича цінність і основоположне право.
5. Конституційний принцип рівності.
6. Обмеження щодо реалізації прав людини і основоположних свобод. Підстави та умови обмеження, «трискладовий тест».
7. Міжнародні стандарти у царині прав людини.
8. Хартія засадничих прав Європейського Союзу 2000 р.
9. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.
10. Особисті права в системі людських прав.
11. Невід'ємне право на життя, гарантії його реалізації. Позитивні обов'язки держави щодо гарантування права на життя з позиції Європейського суду з прав людини. Правомірні обмеження права на життя.
12. Право людини на свободу та особисту недоторканність. Вимоги до позбавлення свободи у практиці Європейського суду з прав людини. Гарантії права людини на свободу та особисту недоторканність. Практика Європейського суду з прав людини щодо випадків правомірного позбавлення свободи.
13. Право кожного на повагу його гідності. Зміст, межі та сфера дії заборони, встановленої у статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Обов'язки держави, що випливають зі статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

14. Право на свободу пересування і вільний вибір місця проживання.
Правомірні обмеження реалізації права на свободу пересування.
15. Право людини на свободу світогляду та віросповідання, його зміст та форми реалізації. Правомірні обмеження реалізації права на свободу світогляду та віросповідання.
16. Право на недоторканність приватного і сімейного життя (прайвесі). Баланс між інтересами особи та суспільства при здійсненні обмеження реалізації права на недоторканність приватного та сімейного життя.
17. Право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Твердження про факти та оцінні судження у практиці Європейського суду з прав людини.
18. Право на доступ до публічної інформації.
19. Поняття політичних прав, їх основні риси.
20. Право на участь в управлінні державними справами.
21. Конституційно-правове регулювання виборчих прав громадян, право громадян України на участь у всеукраїнських та місцевих референдумах, гарантії та механізми їх реалізації. Право на вільні вибори за статтею 3 Протоколу №1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
22. Право на свободу об'єднання в політичні партії, асоціації, громадські об'єднання. Втручання держави у право на свободу об'єднань. Критерії відповідності втручання держави у право на свободу об'єднань Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Зміст права на створення профспілок та на участь у них.
23. Право на мирні зібрання: форми, умови, гарантії реалізації. Позитивні обов'язки держави щодо забезпечення права на свободу мирних зібрань з позиції Європейського суду з прав людини.
24. Поняття економічних, соціальних, культурних прав людини, їх особливості.

25. Право приватної власності за законодавством України. Зміст права власності за статтею 1 Протоколу №1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
26. Зміст права людини на працю. Право на страйк.
27. Право громадян на соціальний захист.
28. Право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування.
29. Право на житло та проблеми його гарантування.
30. Права людини у сфері культури й проблеми їх реалізації.
31. Конституційні засади екологічних прав людини і громадянина.
32. Конституційні обов'язки людини і громадянина: юридична природа, критерії класифікації, проблеми конституційного регулювання.
33. Ключові юридичні позиції Конституційного Суду України у царині фундаментальних прав особи.
34. Принцип автономного тлумачення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод Європейським судом з прав людини.
35. Юридичне верховенство Конституції України та принцип дружнього ставлення до міжнародного права.
36. Пряма дія норм Конституції України та судовий захист основоположних прав і свобод.
37. Проблеми гарантування прав людини і основоположних свобод.
38. Механізм гарантування людських прав.
39. Право на судовий захист. Право на справедливий судовий розгляд в інтерпретації Європейського суду з прав людини.
40. Презумпція невинуватості в правових позиціях Європейського суду з прав людини.
41. Позасудовий захист прав людини. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини в механізмі захисту прав і свобод людини.
42. Право на професійну правничу допомогу. Адвокатура в механізмі захисту прав людини.
43. Юрисдикція Європейського суду з прав людини.

- 44.Каталог прав людини, що захищаються Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод та Протоколами до неї.
- 45.Право на звернення до Європейського суду з прав людини. Умови прийнятності індивідуальної заяви Європейським судом з прав людини (процесуальні, змістовні, юрисдикційні).
- 46.Правова природа рішень Європейського суду з прав людини. Виконання рішень Європейського суду з прав людини.
- 47.Конституційний Суд України в механізмі захисту людських прав.
- 48.Конституційна скарга: національна модель, проблеми становлення.
- 49.Умови прийнятності конституційної скарги.
- 50.Юридичні наслідки задоволення конституційної скарги.
- 51.Питання удосконалення інституту конституційної скарги в Україні.

Затверджено на засіданні кафедри конституційного права України «27» листопада 2025 р., протокол № 6.

В.о. завідувача кафедри
конституційного права України

Григорій БЕРЧЕНКО